

PREHLAD VYBRANÝCH ROZHODNUTÍ ÚSTAVNÉHO SÚDU SLOVENSKEJ REPUBLIKY

za obdobie september 2013

II. senát

Nálezy:

spisová značka	II. ÚS 595/2012
sudca spravodajca	Lajos Mészáros
druh konania	čl. 127 ods. 1 ústavy konanie o sťažnostiach fyzických a právnických osôb
druh rozhodnutia a spôsob vybavenia	nález – vyhovené
dátum rozhodnutia	29. mája 2013
dotknuté články ústavy, ústavných zákonov a medzinárodných zmlúv	čl. 17 ods. 1, 2 a 5 Ústavy Slovenskej republiky čl. 5 ods. 1 písm. c), ods. 3 a 4 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd
skutkový stav a základné fakty	<p>Sťažovateľ namieta porušenie označených práv v konaní vedenom najvyšším súdom.</p> <p>Zo sťažnosti vyplýva, že proti sťažovateľovi je vedené na špecializovanom trestnom súde trestné konanie pre trestný čin vraždy a iné. Jeho trestné stíhanie bolo v čase od 28. apríla 2005 do 22. októbra 2008 vedené väzobne, keď došlo k jeho prepusteniu najvyšším súdom, a to na základe nálezu ústavného súdu sp. zn. I. ÚS 134/08.</p> <p>Dňa 4. januára 2011 došlo k zadržaniu sťažovateľa a uznesením špecializovaného súdu zo 4. januára 2011 bol znova vzatý do väzby z dôvodu ustanovenia § 71 ods. 2 písm. e) Trestného poriadku, pretože po predchádzajúcom prepustení na slobodu (22. októbra 2008) bolo proti nemu vznesené obvinenie pre ďalší úmyselný trestný čin, ktorý mal byť spáchaný po prepustení z väzby. Uznesením najvyššieho súdu z 3. februára 2011 bola podaná sťažnosť sťažovateľom proti opätovnému vzatiu do väzby zamietnutá.</p> <p>V priebehu rokov 2011 a 2012 sťažovateľ opakovane žiadal o prepustenie z väzby, avšak bezúspešne. Poslednú žiadosť podal 23. mája 2012. Túto žiadosť doplnil podaním zo 6. júna 2012, v ktorom poukázal na nesúlad ustanovenia § 71 ods. 2 písm. e) Trestného poriadku na jednej strane a čl. 5 ods. 1 písm. c) a ods. 3 dohovoru na strane druhej, ako aj na dovtedajšiu dĺžku väzby.</p> <p>Uznesením špecializovaného súdu zo 6. júna 2012 bola žiadosť sťažovateľa zamietnutá, a to bez toho, aby súd reagoval na dôvody uvedené v doplnení žiadosti zo 6. júna 2012.</p> <p>Sťažovateľ v podanej sťažnosti kritizoval arbitrárnosť uznesenia špecializovaného súdu, keďže tento jeho argumentáciu nielenže nevyvrátil, ale sa s ňou v podstate ani nezaoberal. Uchýlil sa iba ku konštatovaniu, že sťažovateľovi bolo vznesené obvinenie pre ďalší trestný čin.</p> <p>Uznesením najvyššieho súdu bola sťažnosť zamietnutá, avšak bez toho, aby bolo rozhodnuté aj o ďalšej sťažnosti. Najvyšší súd sa obmedzil na konštatovanie, podľa ktorého je spoľahlivo preukázané, že sťažovateľ bol obvinený zo spáchania ďalšieho trestného činu po predchádzajúcom prepustení z väzby 22. októbra 2008.</p> <p>Nezávisle od trestného stíhania vedeného špecializovanom súdom bol sťažovateľ obvinený z trestného činu vraždy v štádiu prípravy a v rámci toho bol väzobne stíhaný od 29. marca 2009 do 30. októbra 2009, keď došlo k zastaveniu trestného stíhania.</p> <p>Ďalej bol stíhaný aj pre zločin nedovoleného ozbrojovania a obchodovania so zbraňami podľa § 294 ods. 2 a 4, ako aj § 295 ods. 1 a 3 Trestného zákona. V tejto veci</p>

	<p>bol vzatý do väzby 7. februára 2010, pričom k jeho prepusteniu došlo 4. januára 2011.</p> <p>Podľa názoru sťažovateľa zamietnutie jeho poslednej žiadosti o prepustenie z väzby vo veci vedenej špecializovaným súdom je v rozpore so zákonom a s označenými článkami ústavy a dohovoru.</p> <p>Sťažovateľ opakovane poukazoval na prieťahy v konaní a neschopnosť špecializovaného súdu zabezpečiť prítomnosť svedkov, pričom zdôrazňoval, že žiadnym spôsobom neprispel k odročovaniu nariadených hlavných pojednávaní. Napriek tomu uznesenia všeobecných súdov nijakým spôsobom nereflektujú na tieto námietky. Sťažovateľ trvá na tom, že dĺžka väzby, a to či už v trvaní 60 mesiacov, alebo po kumulovaní 78 mesiacov bola neprimeraná.</p> <p>Sťažovateľ nie je spokojný ani s kvalitou preskúmania zákonnosti pozbavenia slobody vyplývajúcej z čl. 5 ods. 4 dohovoru. Všeobecné súdy sa v odôvodnení obmedzili na konštatovanie uznesenia o vznesení obvinenia pre ďalší úmyselný trestný čin. Prítom bolo ich povinnosťou dať odpoveď na všetky také argumenty, ktoré, ak by boli opodstatnené, mali by vplyv na rozhodnutie. Sťažovateľ vo svojich podaniach poukazoval na prieťahy v konaní vo väzobnej veci, neprimeranú dĺžku väzby, nesúlad § 71 ods. 2 písm. e) Trestného poriadku s čl. 5 ods. 1 písm. c) a ods. 3 dohovoru, pominutie dôvodného podozrenia a nedostatočné odôvodnenie rozhodnutí o trvaní väzby.</p> <p>Uvádza teda viaceré argumenty, pričom každý samostatne podporoval jeho stanovisko o nedôvodnosti jeho väzby. Na vyvrátenie takejto viacnásobnej alternatívnej argumentácie treba spochybniť každý z argumentov. Sťažovateľom predložené argumenty však všeobecné súdy nevyvrátili, nespochybnili, ba nekonštatovali ani ich irelevantnosť, hoci boli konkrétne a relevantné.</p> <p>Rozhodujúcou námietkou sťažovateľa je tvrdenie, podľa ktorého sa všeobecné súdy nevysporiadali so všetkými relevantnými tvrdeniami, na základe ktorých sa domáhal prepustenia z väzby. Má na mysli najmä tvrdenie, podľa ktorého ustanovenie § 71 ods. 2 písm. e) Trestného poriadku je v rozpore s čl. 5 ods. 1 písm. c) dohovoru, pretože nepozná ako dôvod vzatia do väzby to, že obvinený bol po prepustení z väzby obvinený zo spáchania ďalšieho trestného činu, teda bez toho, aby boli zisťované dôvody väzby. Okrem toho sťažovateľ nedostal odpoveď ani na svoje tvrdenie, podľa ktorého pri výpočte maximálne prípustnej doby trvania väzby sa malo prihliadnúť aj na väzbu vykonanú v iných osobitne a paralelne vedených trestných veciach.</p>
<p>ratio decidendi</p>	<p>Z namietaného uznesenia najvyššieho súdu vyplýva, že ním bola zamietnutá sťažnosť podaná sťažovateľom proti uzneseniu špecializovaného súdu zo 6. júna 2012. Sťažovateľ v podanej sťažnosti označil uznesenie špecializovaného súdu za nezákonné a nesprávne v rozpore s čl. 5 ods. 1 písm. c), ods. 3 a 4 dohovoru. Zároveň vytkol, že špecializovaný súd sa nevysporiadal s námietkami v podanej žiadosti o prepustenie z väzby.</p> <p>Opakované argumenty špecializovaného súdu a nekonanie, resp. účelové konanie okresného súdu v jeho inej trestnej veci, ako aj nezákonný postup špecializovaného súdu pri prerokovaní obžaloby nemôžu zakladať dôvod väzby. Podľa zistenia najvyššieho súdu potom, ako bol sťažovateľ 22. októbra 2008 prepustený z väzby, sa mal dopustiť ďalšej trestnej činnosti (v presne nezistenej dobe do 4. februára 2010 a v dňoch 8. a 9. decembra 2009), a to dvoma skutkami.</p> <p>Išlo jednak o zločin nedovoleného ozbrojovania a obchodovania so zbraňami podľa § 295 ods. 1 písm. b) a ods. 3 písm. c) Trestného zákona, ako aj o zločin nedovoleného ozbrojovania a obchodovania so zbraňami podľa § 294 ods. 2 a ods. 4 písm. a) Trestného zákona s poukazom na ustanovenie § 138 písm. i) Trestného zákona. Teda po prepustení z väzby mal spáchať ďalší úmyselný trestný čin. Zákonné podmienky väzby podľa § 71 ods. 2 písm. e) Trestného poriadku boli splnené a dosiaľ trvajú.</p> <p>Na tomto závere nič nemení ani sťažovateľom vytýkaný postup špecializovaného súdu pri vykonávaní dokazovania po podaní obžaloby, pretože tento v prípade podaného odvolania bude v rozsahu odvolacích námietok predmetom prieskumnej povinnosti odvolacieho súdu, pričom skutočnosť, že sťažovateľ mal po prepustení z väzby spáchať ďalší úmyselný trestný čin, je spoľahlivo preukázaná.</p> <p>Rovnako tak dôvodnosť podozrenia zo spáchania trestných činov, pre ktoré bola podaná obžaloba, nebola rozptýlená, pretože doteraz zistené skutočnosti nasvedčujú, že sa skutky stali, majú znaky trestných činov a je dôvodné podozrenie, že ich spáchal sťažovateľ. Na podklade týchto úvah, ktoré najvyšší súd považuje pri posúdení dôvodnosti sťažnosti za rozhodujúce, rozhodol spôsobom uvedeným vo výrokovej časti</p>

	<p>uznesenia.</p> <p>Podľa zistenia ústavného súdu sťažovateľ bol 10. júla 2012 prepustený z väzby. Vzhľadom na skutočnosť, že sťažovateľ výslovne v konaní o prepustenie z väzby označil ďalšie trvanie väzby za nezákonné a nesprávne v rozpore s čl. 5 ods. 1 písm. c) dohovoru a poukázal na potrebu započítať do doby trvania väzby aj väzbu vykonanú v rámci osobitne vedených trestných stíhaní, bolo povinnosťou všeobecných súdov sa týmito námietkami zaoberať a vysporiadať, keďže mohli mať zásadný význam v prípade, keby boli vyhodnotené ako dôvodné. Najvyšší súd sa však týmito námietkami nijako nezaoberal, a preto sa s nimi ani nevysporiadal.</p> <p>Možno konštatovať, že nezaujatie žiadneho stanoviska k námietkam, podľa ktorých je ustanovenie § 71 ods. 2 písm. e) Trestného poriadku v rozpore s čl. 5 ods. 1 písm. c) dohovoru a podľa ktorých do doby trvania väzby bolo treba započítať aj väzbu vykonanú v rámci osobitne vedených trestných stíhaní, znamená zjavnú neodôvodnenosť uznesenia najvyššieho súdu.</p> <p>Na uvedenom zásadnom závere nič nemení skutočnosť, že najvyšší súd v konaní vedenom ústavným súdom prostredníctvom predsedu senátu doplnil chýbajúcu argumentáciu. Takýmto spôsobom nie je možné nedostatok odôvodnenia uznesenia najvyššieho súdu zhojiť, pretože k nemu došlo mimo procesnoprávne vymedzeného kontradiktórneho rámca opravného konania.</p> <p>Vzhľadom na uvedené skutočnosti došlo k porušeniu čl. 17 ods. 1, 2 a 5 ústavy a čl. 5 ods. 1 písm. c), ods. 3 a 4 dohovoru v konaní vedenom najvyšším súdom.</p> <p>Zároveň to znamená aj to, že už nebolo potrebné zaoberať sa ďalšími uplatnenými námietkami sťažovateľa.</p> <p><u>Ústavný súd rozhodol tak, že najvyšší súd Slovenskej republiky v namietanom konaní porušil základné právo sťažovateľa na osobnú slobodu podľa čl. 17 ods. 1, 2 a 5 Ústavy Slovenskej republiky, ako aj jeho právo na slobodu podľa čl. 5 ods. 1 písm. c), ods. 3 a 4 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.</u></p> <p><u>Uznesenie najvyššieho súdu zrušuje.</u> <u>Sťažovateľovi priznáva primerané finančné zadostučinenie v sume 4 000 €.</u></p>
<p> Použité odkazy na relevantnú judikatúru ústavného súdu, ESEP a iných súdov</p>	<p>Ústavný súd SR: I. ÚS 134/08, II. ÚS 433/2012</p>

<p> spisová značka</p>	<p> II. ÚS 172/2013</p>
<p> sudca spravodajca</p>	<p>Lajos Mészáros</p>
<p> druh konania</p>	<p> čl. 127 ods. 1 ústavy konanie o sťažnostiach fyzických a právnických osôb</p>
<p> druh rozhodnutia a spôsob vybavenia</p>	<p> nález – vyhovené</p>
<p> dátum rozhodnutia</p>	<p>10. júla 2013</p>
<p> dotknuté články ústavy, ústavných zákonov a medzinárodných zmlúv</p>	<p> čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd</p>
<p> skutkový stav a základné fakty</p>	<p>Sťažovateľka namietala porušenie označených práv v konaní vedenom krajským súdom.</p> <p>Podľa názoru sťažovateľky došlo k porušeniu označených článkov ústavy a dohovoru, a to jednak tým, že všeobecné súdy nepriznali výživné spätne za dobu pred podaním návrhu, ale rovnako aj nesprávnym ustálením výšky výživného od podania návrhu, a to z dôvodov, ktoré v priebehu konania opakovane uvádzala.</p> <p>Vzhľadom na to navrhuje vydať nález, ktorým by ústavný súd vyslovil porušenie článkov ústavy a dohovoru v konaní vedenom krajským súdom s tým, aby bol rozsudok z krajského súdu zrušený a vec bola vrátená na ďalšie konanie. Domáha sa tiež náhrady trov právneho zastúpenia advokátkou.</p> <p>Sťažovateľka je presvedčená, že krajský súd sa nezaoberal všetkými jej podstatnými argumentmi pri riešení otázky výšky vyživovacej povinnosti odporcu. Osobitne poukazuje na to, že okresný súd, ale ani krajský súd nijako nevysvetlili, prečo neakceptovali návrh sťažovateľky na postup podľa ustanovenia § 63 ods. 1 zákona</p>

	<p>o rodine, a to za situácie, keď okresný súd viackrát upozornil odporcu na možnosť takéhoto postupu v prípade nedostatku súčinnosti z jeho strany.</p> <p>Krajský súd je toho názoru, že odôvodnenie rozsudku okresného súdu a rozsudku krajského súdu je v plnom súlade so zákonnými požiadavkami vyplývajúcimi z ustanovenia § 157 ods. 1 a 2 a § 219 ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku, ako aj s judikatúrou ústavného súdu, resp. Európskeho súdu pre ľudské práva.</p>
ratio decidendi	<p>Z pohľadu ústavného súdu je potrebné predovšetkým konštatovať, že sťažovateľka prostredníctvom svojej právnej zástupkyne na pojednávaní okresného súdu konanom výslovne navrhla, aby sa vo veci postupovalo podľa § 63 zákona o rodine, pričom túto požiadavku aj konkrétne odôvodnila.</p> <p>Ďalej treba uviesť, že sťažovateľka na svoje tvrdenie, podľa ktorého okresný súd viackrát upozornil odporcu na možnosť postupu podľa § 63 ods. 1 zákona o rodine v prípade jeho nedostatočnej súčinnosti pri preukazovaní rozhodujúcich skutočností, nepredložila ústavnému súdu dôkazy, pretože z dvoch predložených zápisníc o pojednávaní takéto skutočnosti nevyplývajú.</p> <p>Napokon z hľadiska ustálenia skutkového stavu treba považovať za významné konštatovania rozsudku okresného súdu, podľa ktorých odporcom preukazované príjmy sú neúplné, nekompletné a nezodpovedajú jeho skutočným príjmom a že ním preukázané príjmy nie sú reálne, pretože by mali byť podstatne vyššie.</p> <p>Treba prisvedčiť sťažovateľke, že o jej námietke, podľa ktorej výšky výživného treba v danom prípade určiť s použitím ustanovenia § 63 ods. 1 zákona o rodine, všeobecne súdy nijako nerozhodli, resp. nezaujali k nej žiadne stanovisko, a to aj napriek tomu, že túto námietku uplatnila jednak na pojednávaní okresného súdu, ako aj v podanom odvolaní. K tomu treba dodať, že krajský súd nezaujal k tejto námietke nijaké stanovisko, dokonca ani vo vyjadrení podanom ústavnému súdu.</p> <p>Ústavný súd nemá pochybnosti o tom, že uvedená námietka sťažovateľky môže mať pre posúdenie výšky výživného veľmi závažný, ba až rozhodujúci význam. Jej prípadnou aplikáciou by došlo k ustáleniu výrazne vyššieho mesačného príjmu odporcu, než z akého sa vychádzalo.</p> <p>Obstojí preto konštatovanie, že nezaujatie žiadneho stanoviska k námietke, podľa ktorej pri určení výšky výživného pre maloleté dieťa bolo treba postupovať v intenciách § 63 ods. 1 zákona o rodine, znamená zjavnú neodôvodnenosť rozsudku krajského súdu.</p> <p>Vzhľadom na všetky uvedené skutočnosti preto došlo k porušeniu základného práva sťažovateľky na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a jej práva na spravodlivé súdne konanie</p> <p><u>Ústavný súd rozhodol tak, že krajský súd v namietanom konaní porušil základné právo sťažovateľky na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, ako aj jej právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.</u></p> <p><u>Rozsudok krajského súdu zrušuje v časti, ktorou bol potvrdený rozsudok okresného súdu týkajúci sa výživného pre maloletého od 9. septembra 2010 do budúcnosti, ako aj čo sa týka zročného výživného od 9. septembra 2010 do 31. mája 2012, a v rozsahu zrušenia vec vracia na ďalšie konanie.</u></p>
použité odkazy na relevantnú judikatúru ústavného súdu, ESEP a iných súdov	***

spisová značka	II. ÚS 499/2012
sudca spravodajca	Lajos Mészáros
druh konania	čl. 127 konanie o sťažnostiach fyzických a právnických osôb
druh rozhodnutia a spôsob vybavenia	nález – vyhovené
dátum rozhodnutia	10. júla 2013
dotknuté články ústavy, ústavných zákonov a medzinárodných zmlúv	čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd

<p>skutkový stav a základné fakty</p>	<p>čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd</p> <p>Sťažovateľka (obchodná spoločnosť podnikajúca v oblasti poisťovníctva) namietala porušenie označených práv v konaní vedenom najvyšším súdom.</p> <p>Z uznesenia okresného súdu v exekučnom konaní vyplýva, že ním bola zamietnutá žiadosť súdneho exekútora o udelenie poverenia na vykonanie exekúcie. Podľa názoru okresného súdu bol na rozhodnutie sporu medzi poisťovňou a poisťníkom príslušný rozhodcovský súd, ktorý určí poisťovňa, pričom na výber rozhodcovského súdu nemal poisťník žiaden vplyv. Spotrebiteľ sa podpisom takejto rozhodcovskej doložky reálne vopred vzdal práva na účinnú procesnú obranu.</p> <p>Z uznesenia krajského súdu vyplýva, že ním bolo potvrdené uznesenie okresného súdu. Podľa názoru krajského súdu zistenie o neplatnosti rozhodcovskej doložky je samo osebe postačujúcim dôvodom na zamietnutie žiadosti súdneho exekútora o udelenie poverenia na vykonanie exekúcie. Poistná zmluva ako neoddeliteľná súčasť exekučného titulu obsahuje podmienky spôsobujúce značnú nerovnováhu medzi právami a povinnosťami zmluvných strán. Takouto je rozhodcovská doložka, od ktorej rozhodcovský súd odvodil svoju právomoc konať a rozhodnúť vo veci.</p> <p>Praktickým dôsledkom ustanovenia o rozhodcovskej doložke bolo, že žalobkyňa fakticky bola odopretá možnosť brániť svoje práva pred všeobecným súdom. Žalobkyňa nemala možnosť žiadnym spôsobom zmeniť obsah všeobecných poistných podmienok, jedinou alternatívou bolo prijatie alebo odmietnutie návrhu sťažovateľky ako celku. Žalobkyňa sa podpisom zmluvy, obsahom ktorej bola aj takáto doložka, reálne vopred vzdala práva na účinnú procesnú obranu.</p> <p>Z uznesenia najvyššieho súdu vyplýva, že ním bolo odmietnuté dovolanie sťažovateľky proti uzneseniu krajského súdu. Podľa názoru najvyššieho súdu tvrdenie sťažovateľky, podľa ktorého jej postupom súdov bola odňatá možnosť konať pred súdom tým, že okresný súd konal a rozhodol bez nariadenia pojednávania, nie je dôvodná.</p> <p>Podľa § 115 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku súd nariadi na prejednanie veci samej pojednávanie, ak zákon alebo osobitný predpis neustanovuje inak. Z tohto ustanovenia, v ktorom je vyjadrená zásada ústnosti konania, vyplýva, že súd je povinný nariadiť pojednávanie vo veci samej, okrem prípadov výslovne uvedených v ustanovení § 115a Občianskeho súdneho poriadku.</p> <p>Nedôvodné je aj ďalšie tvrdenie sťažovateľky, podľa ktorého Exekučný poriadok, ale ani iný vnútroštátny predpis či právo Európskej únie neumožňuje exekučnému súdu skúmať prijateľnosť či neprijateľnosť rozhodcovskej doložky a exekučného titulu, a to v súvislosti s prípustnosťou dovolania podľa § 237 písm. a) Občianskeho súdneho poriadku, podľa ktorého je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu, ak sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov.</p> <p>V skutočnosti právomoc súdu skúmať samotné rozhodcovské konanie vyplýva z ustanovenia § 45 ods. 1 a 2 zákona č. 244/2002 Z. z. o rozhodcovskom konaní v znení neskorších predpisov (ďalej len „rozhodcovský zákon“), a preto všeobecné súdy rozhodovali vo veci patriacej do ich právomoci. Napokon sťažovateľkou namietané nesprávne právne posúdenie nezakladá v danom prípade prípustnosť dovolania v zmysle § 237 Občianskeho súdneho poriadku.</p> <p>Podstatu argumentácie sťažovateľky tvorí námietka, že okresný súd pri rozhodovaní o vydaní poverenia súdnemu exekútorovi podľa § 44 Exekučného poriadku vykonal dokazovanie bez toho, aby nariadil pojednávanie, čím jej odňal možnosť vyjadriť sa k vykonanému dôkazu a prípadne navrhnúť dôkazy na vyvrátenie záverov okresného súdu. Uvedený nedostatok pritom nenapravil ani krajský súd a nereagoval naň náležite ani najvyšší súd v napadnutom uznesení.</p>
<p>ratio decidendi</p>	<p>Keďže v prerokúvanej veci zjavne súd dospel k záveru o tom, že exekúciu na základe predloženého exekučného titulu nemožno vykonať, prítomnosť povinného na pojednávaní by znamenala jedine to, že by sťažovateľka proti sebe nemala len názor súdu (ktorý si súd utvoril beztak predtým, než vo veci vypočul povinného), ale aj názor povinného.</p> <p>Sťažovateľka sa však v zásade nemôže v konaní o ústavnej sťažnosti domáhať zhoršenia svojho postavenia, resp. zintenzívnenia zásahu proti sebe, ale len jeho zlepšenia. Za týchto okolností nie je zřejmé, v čom by kontradiktórne pojednávanie za prítomnosti povinného malo pre sťažovateľku ako oprávnenú priniesť zlepšenie v uplatnení jej práv.</p>

Konanie (kontradiktórneho) pojednávania o žiadosti súdneho exekútora o vydanie poverenia podľa názoru ústavného súdu odporuje aj aktuálnemu zneniu § 44 ods. 2 Exekučného poriadku, podľa ktorého súd „preskúma žiadosť o udelenie poverenia na vykonanie exekúcie, návrh na vykonanie exekúcie a exekučný titul“, na rozdiel od formulácie použitej napríklad v § 115 Občianskeho súdneho poriadku („prejednanie veci“).

V neposlednom rade možno zo systematickej súvislosti § 44 ods. 2 a 5 Exekučného poriadku usúdiť, že okrem prípadov výslovne uvedených v odseku 5 je konanie o vydanie poverenia súdnemu exekútorovi konaním jednostranným, nie konradiktórnym, a účasť povinného sa v ňom predpokladá len výnimočne, a to v takých prípadoch, kde je potrebné povinnému vytvoriť priestor na uplatnenie jeho prípadných námietok [napríklad v podobe návrhu na samostatné (ne)uznanie exekučného titulu].

Koniec koncov, vzhľadom na účel exekúcie je opodstatnené vytvorenie určitého „efektu prekvapenia“ voči povinnému, aby tento nemohol pred doručením upovedomenia zmať uspokojenie priznaného nároku. Nevyhnutným dôsledkom nariadenia pojednávania, na ktoré by bolo treba povinného predvolať (porov. znenie § 115 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku), by však bolo, že by sa o exekúcii dozvedel. To by mohlo v konečnom dôsledku mať za následok zmarenie účelu exekúcie.

Pokiaľ sťažovateľka v tejto súvislosti poukazuje na nález ústavného súdu sp. zn. III. ÚS 60/04, treba dať za pravdu názoru najvyššieho súdu vyjadrenému v jeho stanovisku, že tam riešená situácia bola odlišná. Tam totiž súd rozhodoval o odklade už nariadenej exekúcie, ktorému vyhovel, pričom sťažovateľom bol práve oprávnený, ktorý bol týmto postupom dotknutý. Oprávnený má totiž záujem na pokračovaní exekúcie a pokiaľ sa súd chce stotožniť s argumentmi povinného o odklade, má oprávnený v zásade právo predniesť svoje protiargumenty a donútiť súd, aby mu na podstatné z nich dal riadnu odpoveď. V tu prerokúvanej veci však, ako už bolo uvedené, ide o situáciu presne opačnú, v dôsledku čoho na ňu nemožno aplikovať závery uvedené v citovanom náleze.

Konanie pojednávania si nevyhnutne nevyžaduje ani požiadavka, aby bola vec prerokovaná v „prítomnosti“ účastníka. Podľa názoru ústavného súdu je pojem „v prítomnosti“ účastníka potrebné vykladať nie doslovne, ale funkčne, teda aby spôsob a postup konania zaručoval, že účastník bude mať možnosť vnímať postup súdu a podľa toho náležite zamerať svoju procesnú aktivitu. Preto je možné právo na prerokovanie veci „v prítomnosti“ účastníka rešpektovať aj tým, že súd účastníka upovedomí a dá účastníkovi možnosť vyjadriť sa k nej, napríklad aj písomne. Tieto prípady možno zároveň považovať za prípady, v ktorých zákon z takéhoto prerokovania veci vylučuje verejnosť, a to v súlade s poslednou vetou čl. 48 ods. 2 ústavy.

Nenariadením pojednávania na prerokovanie žiadosti súdneho exekútora o vydanie poverenia tak k porušeniu základného práva sťažovateľky zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy nedošlo.

Kľúčovou otázkou v celej veci tak zostáva to, či k porušeniu mohlo dôjsť tým, že sa sťažovateľka nemala možnosť „vyjadriť k vykonaným dôkazom“ a že pred rozhodnutím nebola vec prerokovaná „v jej prítomnosti“.

Medzi sťažovateľkou a najvyšším súdom je sporná predovšetkým otázka, či možno činnosť súdu pri postupe podľa § 44 ods. 2 Exekučného poriadku považovať za dokazovanie alebo nie. Na úvod treba poznamenať, že Občiansky súdny poriadok používa pojem dokazovanie minimálne v dvoch mierne odlišných významoch.

Na jednej strane pod pojmom dokazovanie chápe súhrn procesných úkonov, ktorými vykonáva jednotlivé dôkazy (tak napr. v § 122 ods. 1), na druhej strane ho používa skôr na označenie určitého úseku (fázy) konania s jasným začiatkom a koncom, kedy tieto procesné úkony prebiehajú (tak napríklad v § 120 ods. 4). Hoci uvedené významy nie sú vo vzájomnom protiklade, môžu spôsobovať určité posuny vo vnímaní pojmu dokazovanie v jednotlivých typoch a fázach konania pred súdom.

Z pohľadu čl. 48 ods. 2 ústavy je potom predovšetkým podstatný prvý z uvedených významov, pretože toto ustanovenie výslovne viaže práva účastníka nie na „dokazovanie“, ale na „vykonanie dôkazu“. Ústavný súd preto predovšetkým posúdi, či činnosť súdu upravená v § 44 ods. 2 Exekučného poriadku je „vykonávaním dôkazov“, teda dokazovaním v prvom uvedenom zmysle, aby vôbec bolo možné posúdiť, či sťažovateľke môže svedčiť právo zaručené v uvedenom ústavnom článku.

Podľa ústavného súdu nemožno – minimálne na účely ustanovenia čl. 48 ods. 2 ústavy – bez ďalšieho stotožniť s názorom najvyššieho súdu, že súd konajúci podľa

§ 44 ods. 2 Exekučného poriadku nevykonáva dokazovanie. Z citovaného ustanovenia je zjavné, že úlohou súdu je preskúmať súlad návrhu na vykonanie exekúcie, exekučného titulu a žiadosti o vydanie poverenia so zákonom. Pre tento účel sa súd predovšetkým musí oboznámiť aspoň s obsahom návrhu na vykonanie exekúcie, ktorý ako podanie nebol adresovaný jemu, ale inému orgánu (súdnemu exekútorovi), a s obsahom exekučného titulu.

Návrh sa podáva písomne, podobne exekučný titul sa podľa aktuálnej právnej úpravy vydáva spravidla písomne. Ak sa súd oboznamuje s ich obsahom, ide nepochybne o vykonávanie dôkazu listinou (§ 129 Občianskeho súdneho poriadku). Z ustanovenia § 44 ods. 2 Exekučného poriadku takisto vyplýva, že ide o dôkaz viazaný, keďže iným spôsobom než samotným exekučným titulom jeho existenciu a obsah dokázať nemožno.

Záveru, že i v tejto fáze exekučného konania súd vykonáva dokazovanie (dôkazy), nasvedčuje i znenie ustanovenia § 39 ods. 1 in fine Exekučného poriadku, podľa ktorého musí návrh na vykonanie exekúcie obsahovať aj „označenie dôkazov, ktorých sa oprávnený dovoľáva“. Podľa povahy vecí môže ísť najmä o dôkaz o splnení podmienky podľa § 43 ods. 1 Exekučného poriadku alebo o prevode alebo prechode práva alebo povinnosti podľa § 37 ods. 3 Exekučného poriadku.

Na to, aby súd získal poznatky o tom, či tieto skutočnosti nastali, musí vykonať príslušné dôkazy, teda sa s obsahom takto pripojených listín oboznámiť. Charakter vykonávania dôkazu tejto činnosti neberie okolnosť, že sa tak deje mimo pojednávania, pretože tento postup nie je Občianskemu súdnemu poriadku neznámy (porov. ustanovenie § 115a, ktoré taktiež predpokladá, že mimo pojednávania sa bude zisťovať skutkový stav z predložených listinných dôkazov).

Na základe uvedeného možno uzavrieť, že z hľadiska čl. 48 ods. 2 ústavy treba postup súdu, ktorý pri rozhodovaní o žiadosti súdneho exekútora skúma obsah návrhu na vykonanie exekúcie, exekučného titulu a žiadosti súdneho exekútora na účely posúdenia ich súladu so zákonom, považovať za vykonávanie dôkazov.

Ani ustanovenie § 121 Občianskeho súdneho poriadku nevyklučuje dokazovanie o skutočnostiach tam uvedených (keďže podľa neho len „dokazovať netreba“, nie však „nemožno“) ani nedáva odpoveď na otázku, ako má súd zoznámiť účastníkov s tým, že určitú skutočnosť považuje za známu v zmysle uvedených ustanovení a nebude o nej vykonávať dôkaz, ku ktorému by sa účastníci inak mohli vyjadriť. Tieto otázky však nateraz nie sú predmetom prieskumu ústavného súdu.

K dôkazom vykonaným vo „veci“ má účastník podľa už viackrát citovaného čl. 48 ods. 2 ústavy právo vyjadriť sa a zároveň má právo, aby sa „vec“ prerokovala v jeho prítomnosti. Citované ustanovenie na prvý pohľad neumožňuje akékoľvek obmedzenie týchto práv, keďže na jednej strane v ňom nie je ustanovené nič v tomto zmysle (pričom verejnosť súdneho pojednávania je podľa normy v ňom obsiahnutej obmedziteľná), na druhej strane čl. 48 ods. 2 nie je vypočítaný v čl. 51 ods. 1 ústavy, a preto sa práva v ňom zaručeného nemožno domáhať len v medziach zákonov, ktoré ho vykonávajú. Judikatúra ústavného súdu však napriek tomu záruky uvedené v tomto ustanovení neuplatňovala vždy na všetky konania, a to práve prostredníctvom interpretácie pojmu „vec“. V rozhodnutí sp. zn. I. ÚS 87/97 ústavný súd napríklad vyslovil, že pojem „vec“ je potrebné interpretovať ako nárok uplatnený vo veci samej, v dôsledku čoho práva uvedené v čl. 48 ods. 2 ústavy sa v zásade netýkajú procesných rozhodnutí.

Ústavný súd nevidí dôvod odkláňať sa od tejto línie svojej judikatúry a považuje za nevyhnutné vykladať pojem „vec“ použitý v čl. 48 ods. 2 ústavy nie procesnotechnicky, ale funkčne.

„Vecou“ v zmysle citovaného ustanovenia tak treba rozumieť určitú záležitosť, s ktorou sa účastník obrátil na súd, prípadne o ktorej súd koná aj bez návrhu účastníka, vymedzenú určitým skutkovým stavom a nárokom, o ktorý v nej ide, alebo očakávaným predmetom meritorneho súdneho rozhodnutia, ak jeho predmetom nie je nárok.

Naopak, pojem „vec“ nemožno bez ďalšieho stotožňovať s jedným konaním, resp. s jednou inštanciou v rámci prebiehajúceho konania. Nebolo by totiž účelné, aby sa všetky komponenty práva upraveného v čl. 48 ods. 2 ústavy (právo na „verejnú prerokovanie vecí“, „prítomnosť pri prerokovaní vecí“ a „vyjadrenie sa k vykonaným dôkazom“) priznávali každému účastníkovi v každom jednotlivom konaní a na každej jednotlivej inštancii. Účelom citovaného článku je totiž zaručiť určitú elementárnu férovosť súdneho (a iného) rozhodovania, reprezentovanú zásadou *audiatur et altera pars*,

ako aj verejnú kontrolu výkonu súdnictva. Jeho účelom však nie je záruka obradného formalizmu.

Preto nie je z pohľadu čl. 48 ods. 2 ústavy nevyhnutné, aby bola každému kedykoľvek, v každej inštancii a v každom jednotlivom konaní opakovane dávaná možnosť neustále trvať na verejnom prerokovaní veci a vyjadrovaní sa k vykonaným dôkazom, ak predmetom všetkých týchto konaní a inštancií je tá istá „vec“, teda ten istý nárok alebo predmet konania založený na totožnom skutkovom stave, ku ktorým sa už účastník mohol dostatočne vyjadriť v predchádzajúcom konaní a v ktorých nedošlo z pohľadu uvedeného práva k žiadnej zmene.

Preto možno akceptovať určité obmedzenie práv zaručených v čl. 48 ods. 2 ústavy v určitej fáze (hoci aj procesne samostatnej) alebo inštancii prerokovania určitej veci za predpokladu, že takéto obmedzenie je primerané a že účastník mal možnosť tieto práva efektívne realizovať v skoršej fáze alebo inštancii prerokovania danej veci alebo bude mať možnosť ich efektívne realizovať v jeho neskoršej fáze alebo inštancii.

Napokon v prospech mierne zúženého výkladu čl. 48 ods. 2 ústavy hovoria i právnohistorické argumenty. Totožné ustanovenie bolo pôvodne obsiahnuté v čl. 38 ods. 2 listiny, ktorá nadobudla účinnosť 8. februára 1991, a podobne ako dnešný čl. 48 ods. 2 ústavy tiež nepripúšťalo žiadne zákonné obmedzenie.

Zo stavu podústavného právneho poriadku účinného v tom čase však možno zistiť, že už vtedy existovali početné konania, v ktorých sa napríklad rozhodovalo bez verejného ústneho pojednávania (napríklad mnohé správne konania, niektoré konania pred štátnym notárstvom, niektoré osobitné konania pred súdom, prípadne aj súdny výkon rozhodnutí), a z dostupných sprievodných materiálov k návrhu ústavného zákona, ktorým sa uvádza Listina základných práv a slobôd, ani z jeho predchádzajúcich prípravných verzii nie je možné identifikovať jednoznačný zámer vtedajšieho ústavodarcu vylúčiť ďalšiu existenciu takýchto výnimiek.

Rozsah dokazovania, resp. potrebného zistenia skutkového stavu vo fáze exekučného konania, v ktorej exekučný súd rozhoduje o žiadosti súdneho exekútora o vydanie poverenia, je určený ustanovením § 44 ods. 2 Exekučného poriadku, v zmysle ktorého má exekučný súd preskúmať súlad exekučného titulu, žiadosti o udelenie poverenia a návrhu na vykonanie exekúcie so zákonom.

Z takto vymedzeného rozsahu preskúmaných listín (dôkazov) možno vyvodiť, že ide – minimálne v prípade, že exekučným titulom je súdne rozhodnutie – o také dôkazy, ku ktorých obsahu sa už oprávnený buď mal možnosť vyjadriť, alebo ich sám koncipoval. Exekučný titul bol totiž vydaný na podklade konania, na ktorom sa oprávnený zúčastnil, kde mohol prednášať svoje argumenty, navrhovať dôkazy a vyjadrovať sa k nim, návrh na vykonanie exekúcie spísal a podal sám oprávnený (§ 37 a § 38 Exekučného poriadku) a obsah žiadosti o udelenie poverenia, ktorá beztak vychádza spravidla len z podkladov predložených oprávneným v návrhu na vykonanie exekúcie, môže oprávnený čiastočne ovplyvniť výberom súdneho exekútora a s jej obsahom sa zoznámiť nahliadnutím do spisu (§ 205 a § 206 Exekučného poriadku).

Za týchto okolností možno podľa názoru ústavného súdu v zásade vychádzať z toho, že v exekúcii, resp. pri rozhodovaní o žiadosti o udelenie poverenia súdnemu exekútorovi podľa § 44 ods. 2 Exekučného poriadku ide o totožnú „vec“ s tou, ktorá už bola prerokovaná v konaní, v ktorom došlo k vydaniu exekučného titulu.

Preto, pokiaľ je skutkový stav a skutkové zistenia, z ktorého exekučný súd pri tomto rozhodovaní vychádzal, totožný so skutkovým stavom, ako bol zistený v základom konaní, možno vychádzať z toho, že oprávnený svoje právo vyjadriť sa k vykonaným dôkazom, ktoré sú podkladom na rozhodnutie exekučného súdu, už realizoval v základnom konaní, v dôsledku čoho nie je nevyhnutné, aby mu exekučný súd dal takúto možnosť opätovne (t. j. exekučnému titulu, návrhu na vykonanie exekúcie a žiadosti o udelenie poverenia).

Z už uvedených argumentov však možno vyvodiť i medze akceptácie takéhoto obmedzenia práv zaručených v čl. 48 ods. 2 ústavy v exekučnom konaní.

Účelom práva vyjadriť sa k vykonaným dôkazom je totiž práve možnosť ovplyvniť skutkové zistenia, na ktorých súd zakladá svoje rozhodnutie, keďže skutkové zistenia sú to, čo je účastníkovi (ako spravidla priamemu aktérovi tých skutkových dejov, ktoré sa majú dokázať) nepochybne známejšie ako súdu.

Aktivita účastníka pri využití tohto práva je v podstatnej miere závislá práve od miery presvedčivosti vykonaných dôkazov, skutkových zistení, ktorých vyvodenie

z nich možno očakávať, a miery presvedčenia súdu o vplyve týchto zistení na unesenie dôkazného bremena daného účastníka. Preto možno očakávať podstatne vyššiu mieru aktivity tam, kde vykonané dôkazy prima facie svedčia v neprospech účastníka, resp. jeho tvrdení, a naopak, menšiu mieru tam, kde vykonávané dôkazy tvrdenia účastníka viac či menej presvedčivo potvrdzujú.

Oprávnený, ktorý navrhne vykonanie exekúcie na základe exekučného titulu vydaného v jeho prospech v predchádzajúcom konaní, v zásade vychádza z toho, že doteraz vykonané dokazovanie v podstate preukázalo pravdivosť jeho skutkových tvrdení, a ak ich aj nepreukázalo, tak aspoň ustálilo iný skutkový stav, z ktorých však jeho uplatnený nárok vyplynul rovnako ako z ním tvrdeného skutkového stavu.

S týmto očakávaním, ktoré možno považovať za „legitímne“, oprávnený vstupuje na pole exekučného konania. Oprávnený preto spravidla nepredpokladá zmenu skutkového stavu, ktorý vyplýva z exekučného titulu a z ktorého podľa exekučného titulu vyplýva jeho nárok, v dôsledku čoho nevyvíja ani procesnú aktivitu v tomto smere. Možno dokonca povedať, že oprávnený logicky očakáva, že predmetom exekučného konania bude totožná „vec“ (v zmysle, ktorý ústavný súd vložil v predchádzajúcich odsekoch), ktorá už bola predmetom konania, ktoré vyústilo do vydania exekučného titulu.

Vykonávaním dôkazov v exekučnom konaní, hoc aj tých, ktoré už boli predtým vykonané v tomto konaní, a následnou zmenou skutkového stavu, z ktorého exekučný súd vychádza pri rozhodovaní podľa § 44 ods. 2 Exekučného poriadku, v porovnaní so skutkovým stavom zisteným v predchádzajúcom konaní a vyplývajúcim z exekučného titulu tak podľa názoru ústavného súdu zaniká totožnosť „vecí“ v zmysle čl. 48 ods. 2 ústavy. Naopak, takýto postup exekučného súdu robí v rozsahu odchylných skutkových zistení z už raz prerokovanej veci „novú“ vec, ktorej oprávnenému znova patrí právo na jej prerokovanie „v jeho prítomnosti“ a na vyjadrenie sa k vykonaným dôkazom.

Ak exekučný súd pri rozhodovaní o vydaní poverenia podľa § 44 ods. 2 Exekučného poriadku vykonáva iné dôkazy než tie, ktoré sú výslovne uvedené v citovanom ustanovení (exekučný titul, návrh na vykonanie exekúcie a žiadosť o vydanie poverenia), ako aj v prípadoch, keď exekučný stav (či už po vykonaní takýchto dôkazov, alebo bez toho) na ťarchu oprávneného reviduje skutkový stav, na ktorom je založený exekučný titul, je povinný dať oprávnenému možnosť sa k takto vykonaným dôkazom a takto novo vytvorenej procesnej situácii vyjadriť. To platí bez ohľadu na to, či sa k nim oprávnený mal šancu vyjadriť už v predchádzajúcom konaní, pretože nové posudzovanie týchto otázok exekučným súdom sa deje v čase, keď oprávnený spravidla nemôže legitímne očakávať opätovné otváranie týchto už raz otvorených otázok.

Pri ich novom otvorení musí mať účastník opätovne možnosť navrhnúť jednak dôkazy na vyvrátenie skutkových zistení, ktoré vykonal exekučný súd, jednak prípadné dôkazy na podporu skutkového stavu v tom smere, v akom je zistený v exekučnom titule.

Je pravdou, že aktuálne znenie Občianskeho súdneho poriadku neobsahuje všeobecnú úpravu postupu tzv. vypočutia mimo pojednávania, ako obsahoval napríklad § 254 ods. 1 uhorského Občianskeho súdneho poriadku („O žiadostiach, ktoré môžu byť podľa zákona vybavené vypočutím odporcu bez ústneho pojednávania, predseda alebo ním poverený sudca vypočuje odporcu písomne alebo zapísaním jeho prejavu do zápisnice.“) alebo § 68 a § 69 zákona č. 142/1950 Zb. o konaní v občianskych právnych veciach (občiansky súdny poriadok).

Ustanovenia § 18 OSP, podľa ktorého je súd povinný zabezpečiť účastníkom rovnaké možnosti uplatnenia ich práv, a § 123 OSP, podľa ktorého sa účastníci majú právo vyjadriť k vykonaným dôkazom, v spojení s okolnosťou, že Občiansky súdny poriadok ani Exekučný poriadok takýto postup nevyklúčujú, ba na niektorých miestach s ním sporadicky počítajú (napríklad § 75 ods. 9, § 101 ods. 3 či § 213 ods. 2 OSP), však podľa názoru ústavného súdu poskytujú dostatočný priestor na ich ústavokonformný výklad tak, aby postup súdu bol v súlade s viackrát citovaným ustanovením čl. 48 ods. 2 ústavy.

Z posledného odseku uznesenia okresného súdu vyplýva, že jeho záver o neplatnosti rozhodcovskej doložky je založený na ustanovení § 53 ods. 4 Občianskeho zákonníka v znení účinnom ku dňu uzavretia poisťovnej zmluvy (27. februára 2007), podľa ktorého sú neprijateľné podmienky upravené v spotrebiteľských zmluvách neplatné. Citované ustanovenie však normuje neplatnosť len ako následok neprijateľnosti zmluvnej

podmienky, nevymedzuje však pojem neprijateľnej podmienky. Inak okresný súd založil svoju argumentáciu v podstate len na ustanoveniach smernice č. 93/13/EHS a na judikatúre Súdneho dvora Európskej únie k nej, avšak bez toho, aby vysvetlil, ako táto smernica a uvedená judikatúra priamo účinkuje v horizontálnych právnych vzťahoch.

Uvedený nedostatok uznal vo svojom uznesení i krajský súd, ktorý sa ho pokúsil napraviť odkazom na ustanovenia § 52 až § 54 Občianskeho zákonníka, opäť bez citácie konkrétneho ustanovenia, na ktorom svoj záver o neprijateľnosti zmluvnej podmienky – rozhodcovskej doložky založil.

Predpokladom následku – neplatnosti rozhodcovskej doložky v zmysle § 53 ods. 4 Občianskeho zákonníka je predovšetkým kvalifikácia zmluvy, v ktorej je takáto doložka obsiahnutá, ako spotrebiteľskej zmluvy (§ 52 ods. 1 Občianskeho zákonníka), ako aj zistenie, že takáto rozhodcovská doložka spôsobuje značnú nerovnováhu v právach a povinnostiach zmluvných strán v neprospech spotrebiteľa (§ 53 ods. 1 Občianskeho zákonníka). Podľa názoru ústavného súdu sú predpokladom aplikácie uvedených ustanovení konkrétne skutkové zistenia, ktoré na jednej strane umožnia záver, že ide o spotrebiteľskú zmluvu v zmysle vymedzenom v § 52 ods. 1 Občianskeho zákonníka, na druhej strane záver o značnej nerovnováhe v právach a povinnostiach.

Konkrétne skutkové zistenia, ktoré si vyžadujú záver o právnej povahe zmluvy ako zmluvy spotrebiteľskej, zahŕňajú najmä zistenie, či účastníci danej zmluvy skutočne spĺňajú znaky spotrebiteľa a dodávateľa, či daná zmluva bola skutočne vopred pripravená dodávateľom a či spotrebiteľ skutočne nemal možnosť ovplyvniť jej obsah. Záver o značnej nerovnováhe nemožno získať inak, než dôkladným preskúmaním každej jednotlivkej klauzuly a jej porovnaním so stavom, aký by tu existoval bez jej existencie. Bez ohľadu na záver, ku ktorému (exekučný) súd dospeje, ide v jednom i druhom prípade o právny následok viazaný na konkrétne skutkové zistenia, zistené z vykonaných dôkazov.

Úplne mimo hlbšej úvahy ústavného súdu pritom zostávajú v kontexte veci relatívne banálne aspekty vykonávania dôkazu listinou, ako napríklad otázka o tom, či predložená listina je pravá, teda zhodná s tou, ktorú strany skutočne podpísali ako prejav svojej vôle na založenie svojich záväzkov.

Osobitne sa pritom žiada zdôrazniť, že na rozdiel od úpravy účinnej od 1. januára 2008 Občiansky zákonník v znení aplikovateľnom v prerokúvanej veci žiadneho z predpokladov neprijateľnosti zmluvnej podmienky v spotrebiteľskej zmluve neprezumoval. Preto musela byť neprijateľnosť podmienky pred súdom pozitívne dokázaná a na tom nič nemení ani prípad, keď súd takýto dôkaz vykonáva z úradnej moci (ex offi).

Ani úprava § 53 ods. 3 účinná od 1. januára 2008, podľa ktorej sa prezumuje, že podmienka nebola dohodnutá individuálne, však nič nemení na aktuálnosti už uvedených záverov, keďže v takomto prípade je práve možnosť oprávneného vyjadriť sa k doteraz vykonaným dôkazom, ktoré podľa exekučného súdu ukazujú na neprijateľnosť zmluvnej podmienky, nevyhnutným predpokladom na označenie dôkazných prostriedkov na prípadný dôkaz opaku domnienky individuálneho nedojednávania zmluvnej podmienky.

Ústavný súd uzatvára, že v prerokúvanej veci okresný súd i krajský súd pri rozhodovaní o vydaní poverenia podľa § 44 ods. 2 Exekučného poriadku neobmedzili svoje skúmanie len na obsah exekučného titulu, návrhu na vykonanie exekúcie a žiadosti o vydanie poverenia, ale nad rámec toho preskúmali aj obsah poisťnej zmluvy s pripojenými všeobecnými poisťnými podmienkami a na ten účel nimi vykonali listinný dôkaz.

Z takto vykonaného listinného dôkazu dospeli súdy k (odchylnému) skutkovému stavu, na ktorom založili svoj právny záver o právnej povahe rozhodcovskej doložky ako neprijateľnej podmienky a v dôsledku toho o jej neplatnosti. Týmto postupom v podstate znemožnili sťažovateľke uplatniť svoje právo priznané exekučným titulom, ktorého účinky (§ 37 rozhodcovského zákona) sa v zásade zhodujú s účinkami právoplatného rozsudku, teda právoplatne priznaného nároku.

Za týchto okolností bolo podľa názoru ústavného súdu povinnosťou minimálne okresného súdu dať sťažovateľke priestor, aby sa zoznámila s dôkazmi, ktoré okresný súd vykonal, a skutkovými zisteniami, ktoré z nich vyvodzuje, a vyjadrila sa k nim, ako aj aby prípadne navrhla iné dôkazy na vyvrátenie týchto skutkových zistení. Uvedený priestor nevyhnutne nevyžaduje konanie pojednávania, vyžaduje však písomné

	<p>alebo ústne vypočutie sťažovateľky k uvedeným otázkam.</p> <p>Len týmto postupom dôjde ku skutočnému naplneniu práva sťažovateľky na prerokovanie (takto vymedzenej odlišnej) veci „v jej prítomnosti“ a na „vyjadrenie sa k vykonaným dôkazom“, ktoré jej zaručuje čl. 48 ods. 2 ústavy.</p> <p>Okresný súd svojím postupom v rozpore s čl. 48 ods. 2 ústavy znemožnil realizáciu práva sťažovateľky na prerokovanie veci v jej prítomnosti a vyjadriť sa k vykonaným dôkazom pri rozhodovaní o vydaní poverenia na vykonanie exekúcie podľa § 44 ods. 2 Exekučného poriadku. Nesprávny postup, ktorým súd znemožnil účastníkovi konania realizáciu tých procesných práv, ktoré mu procesné predpisy priznávajú, však konštantná judikatúra všeobecných súdov i právna veda zhodne považujú za odňatie možnosti konať pred súdom.</p> <p><u>Ústavný súd rozhodol tak, že najvyšší súd v namietanom konaní porušil základné práva a právo sťažovateľky zaručené v čl. 48 ods. 2 a čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.</u></p> <p><u>Uznesenie najvyššieho súdu zrušuje a vec vracia na ďalšie konanie.</u></p>
<p>použité odkazy na relevantnú judikatúru ústavného súdu, EŠLP a iných súdov</p>	<p>Ústavný súd SR: III. ÚS 60/04, PL. ÚS 14/98, PL. ÚS 21/00, I. ÚS 5/00, II. ÚS 143/02 Najvyšší súd SR: 3 Cdo 132/2012, 5 Cdo 375/2012, 6 Cdo 467/2012 Súdny dvor EÚ: C-472/11 Banif Plus Bank Zrt proti Csaba Csipai a Viktória Csipai EŠLP: Ruiz Torija proti Španielsku, Georgiadis proti Grécku, DMD Group, a. s., proti Slovensku, Grécka rafinéria STRAN a Stratis Andreadis proti Grécku, Grjaznov proti Rusku</p>

Nález – priet’ahy v konaní:

spisová značka	II. ÚS 223/2013
sudca spravodajca	Juraj Horváth
druh konania	čl. 127 konanie o sťažnostiach fyzických a právnických osôb
druh rozhodnutia a spôsob vybavenia	nález – v časti vyhovené – v časti nevyhovené
dátum rozhodnutia	10. júla 2013
dotknuté články ústavy, ústavných zákonov a medzinárodných zmlúv	čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd
skutkový stav a základné fakty	Sťažovateľ namietal porušenie označených práv postupom okresného súdu v konaní o vzájomnom návrhu, ktoré začalo v roku 2008.
ratio decidendi	<p>1. Pokiaľ ide o právnu a skutkovú zložitost’ veci, zo sťažnosti sťažovateľa, ako aj z vyžiadaného súdneho spisu ústavný súd zistil, že predmetom konania vedeného okresným súdom je návrh pôvodného navrhovateľa (neskôr navrhovateľky) na zaplatenie peňažnej sumy ako dlžnej čiastky za poskytnuté právne služby a vzájomný návrh sťažovateľa na zaplatenie peňažnej sumy z titulu náhrady škody spôsobenej sťažovateľovi pôvodným navrhovateľom. Po právnej, ale ani po faktickej stránke vec nie je zložitá.</p> <p>Ide o bežnú rozhodovaciu činnost’ všeobecných súdov. Ako povaha veci, tak aj samotný predmet teda nesignalizujú takú zložitost’ veci, ktorá by mohla závažným spôsobom ovplyvňovať dobu trvania súdneho konania.</p> <p>2. Pokiaľ ide o správanie sťažovateľa ako účastníka konania, zvlášť po podaní vzájomného návrhu v júli 2008, ústavný súd nezistil žiadne skutočnosti alebo okolnosti na strane sťažovateľa, ktoré by mu bolo možné pričítať na jeho ťarchu pre riadny procesný postup v konaní. Neprítomnosť na pojednávaní ospravedlnil práceneschopnosťou, ktorú riadne vydokladoval.</p> <p>3. Napokon sa ústavný súd zaoberal aj postupom okresného súdu a v tejto súvislosti z prehľadu procesných úkonov okresného súdu zistil, že okresný súd v posudzovanom konaní nevykonal relevantnú procesnú činnost’ 20 mesiacov. Za túto dobu teda nevykonal žiadny úkon smerujúci k odstráneniu právnej neistoty, v ktorej sa sťažovateľ v preskúmvanej veci počas súdneho konania nachádzal. Nečinnosti sa teda okresný súd dopustil v čase, keď už bol vzájomný návrh sťažovateľa podaný.</p> <p>Činnost’ okresného súdu sa vyznačovala aj jeho nesústredenost’ou.</p>

	<p>Vzhľadom na okolnosti danej veci zakladajúce namietané porušenie základného práva (predmet súdneho konania, doterajšiu dĺžku súdneho konania, dobu priet'ahov okresného súdu v napadnutom konaní) je podľa názoru ústavného súdu pre s'ťažovateľa dostatočnou satisfakciou vyslovenie porušenia jeho práva a príkaz okresnému súdu konať v jeho právnej veci bez zbytočných priet'ahov, a preto s'ťažovateľovi finančné zadosťučinenie nepriznal.</p> <p><u>Ústavný súd rozhodol tak, že základné právo s'ťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov zaručené v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote zaručené v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom okresného súdu porušené bolo.</u></p> <p><u>Okresnému súdu prikazuje konať bez zbytočných priet'ahov.</u></p> <p><u>S'ťažovateľovi nepriznáva finančné zadosťučinenie.</u></p>
<p>použité odkazy na relevantnú judikatúru ústavného súdu, ESELP a iných súdov</p>	<p>***</p>

Spracovala: JUDr. Gabriela Lacková

Upozornenie:

Prehľad vybraných rozhodnutí Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „prehľad“) je neoficiálnym dokumentom, ktorý slúži výlučne na informovanie o rozhodovacej činnosti Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“). Prehľad zostavuje Analytické oddelenie Odboru súdnych poradcov a súdnej agendy Kancelárie Ústavného súdu Slovenskej republiky z rozhodnutí ústavného súdu, písomne vyhotovených a odoslaných účastníkom konania v danom období. Prehľad nezaväzuje ústavný súd a nenahrádza jednotlivé rozhodnutia ústavného súdu, z ktorých bol zostavený.